

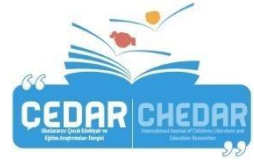

Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

Cilt: 6, Sayı:1, 2022, Sayfa: 52- 62

International Journal of Children's Literature and
Education Researches

Volume:6, Number:1, 2022, Page: 52-62

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel A1 Düzeyi Kapsamında Kullanılan Deyimlerin Değerlendirilmesi*

Bahar İŞİĞÜZEL**

Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye

Kübra ÇAKIR***

Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye

Geliş Tarihi / Submitted: 23 / 11 / 2022 Kabul Tarihi / Accepted: 20 / 12 / 2022

Özet: Hedef dilin kültürünü taşıyan deyimler, deyişler, alıntılar ve atasözleri gibi sabit kalıpların, yabancı dil derslerinin içeriklerine ve ders kitaplarına yansıtılması dil öğretiminin yanında kültür öğretimi açısından da önemlidir. Kültür öğretimine temel yabancı dil seviyesinden itibaren deyimlerle başlamak, öğrenenlerin hedef dilin kültürünü daha iyi içselleştirmelerine ve daha başarılı öğrenme süreçlerine ulaşmalarına katkı sağlayabilir. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, yabancı dil öğretiminde deyimlerin temel düzey için; çok kısıtlı, sınırlı, ezberlenmiş, duruma özgü, basit, kalıplaşmış, günlük, alışılmış, temel, bazı somut durumlara ilişkin, devamlı kullanılan ve kısa deyimler olmaları koşulu ile derslere dâhil edilmelerinin uygun olduğunu önermiştir. Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel A1 düzeyi kapsamında kullanılan deyimleri değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi temel alınarak hazırlanmış olan "Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1" örneklem olarak seçilerek, mevcut deyimler genel tarama modeli ile tespit edilmiştir. Ders kitabının tanışma, ailemiz, günlük hayat, çevremiz, meslekler, ulaşım, iletişim ve tatil olmak üzere toplam sekiz ünitesinde kullanılmış deyimler belirlenmiş ve konu alanlarına göre değerlendirilmiştir. Ayrıca her konu alanı için temel düzey kapsamına uygun deyim önerileri de sunulmuştur. Çalışmada, deyimlerin temel A1 düzeyi yabancı dil olarak Türkçe derslerine dâhil edilmesinde, ünite konu kapsamlarını temele alan bir yaklaşım izlenerek deyim seçimlerinin daha çok gerçek anlamlı deyimlere ağırlık verilerek her ünite kapsamına özgü olarak çeşitlendirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Deyim, yabancı dil, Türkçe, temel A1 düzeyi, kültür.

Abstract: It is important to integrate idioms, quotes, and proverbs that convey the culture of the target language into the content of foreign language courses and textbooks. Starting cultural literacy with idioms at the basic level of the foreign language can help learners better internalize the culture of the target language and learn more successfully. The Common European Framework of Reference for Languages suggests that idioms at the basic level should be very limited, memorized, situation-specific, and simple, used daily, related to some concrete situations, used constantly, and short. The aim of this study was to evaluate the idioms used in Turkish as a foreign language at the basic A1 level. For this purpose, the "Yedi İklim Turkish Textbook A1", which was prepared based on the Common European Framework of Reference for Languages, was selected as a sample and the existing idioms were determined using the general scanning model. The idioms that are used in the eight units of the textbook were identified and evaluated according to the thematic areas of "Introduction, Family, Everyday Life, Environment, Jobs, Transport, Communication and Holiday". In addition, suitable idioms for the basic A1 level are presented for each topic area. The study took a topic-based approach by including idioms for the A1 level of Turkish as a foreign language and suggested that the selection of idioms should be diversified by focusing more on literal idioms, depending on the scope of each unit.

Keywords: Idiom, foreign language, Turkish, basic A1 level, culture.

* Bu çalışma devam etmekte olan "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Düzeyde Kullanılabilecek Deyimlerin Belirlenmesi" isimli yüksek lisans tezinin bir kısmını kapsamaktadır.

** Sorumlu Yazar, Doç. Dr., 0000-0002-3315-6306, bahar.isiguzel@gmail.com

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, 0000-0002-1339-1077, kbrckr3995@gmail.com

Giriş

Yabancı dil öğrenim süreçlerinde temel düzeyden itibaren alımlamaya (dinleme – okuma) ve üretime (konuşma – yazma) yönelik dilsel becerilerin geliştirilmesi ön plandadır. Dilsel becerilerin yanında yabancı dil öğrenenlerin bu yeni hedef dilin kültürünü de öğrenmesi, yani öğrenenlerin sosyokültürel becerilerinin de gelişmesi beklenmektedir. Yabancı bir dilin kültürünü öğrenmek ve kültürlerarası çıkarımlar yapabilmek için söz konusu toplumun yaşantısı, hayata bakış açısı, alışkanlıkları ve gelenekleri gibi boyutlar hakkında öğrenenlerin bilgi sahibi olmaları gerekmektedir ancak kültürel boyutların kazanılması doğru ve etkili ders içi karşılaşmalar ile mümkündür. Bu karşılaşmalar, örneğin hedef dilin kültürüne ait deyim ve atasözlerinin yabancı dil derslerine dâhil edilmesiyle sağlanmaya çalışılmaktadır. Öğrenme süreçlerinde, atasözü ve deyimlerle etkileşim kurulması “toplumların en önemli dil hazineleri [...] [ve] kültürlerin dinamiklerini yansıtan kalıplaşmış ifadeler” ile hedef dilin kültürünü daha iyi içselleştirilmesi sağlanabilir (Sarıtaş, 2012, s. 175). Çünkü “[...] toplum tarafından ortak benimsenen bir anlatım aracı” (Sinan, 2008, s. 97) olan bu “sabit kalıplar, bir yandan genel tutumları gösteren, diğer yandan böylesi tutumları güçlendiren günlük kültürün önemli bir parçasıdır. [...] Herkes tarafından bilindiği kabul edilen deyimlerde ifade edilen bu biriktirilmiş halk kültürü bilgisi, sosyokültürel yeterliğin dilsel yönünün önemli bileşenlerindedir” (TELC, 2013, s. 122). Aksan (2001, s. 90) bu kapsamda deyimleri şöyle tarif etmiştir: “deyimler, kullanıldığı dili konuşan toplumun dünya görüşünü, yaşam biçimini, gelenek, göreneklerini ve inançlarını, nükte eğilimini, düşünce yapısını, imgelem, algılama ve anlatım gücünü yansıtmaları sebebiyle millî kimliğin bir parçasıdır (akt. Kılıç ve Aytan, 2019, s. 218). Bu nedenle, hedef dilin kültürünü taşıyan deyimler, deyişler, alıntılar ve atasözleri gibi sabit kalıpların yabancı dil derslerinin içeriklerine ve ders kitaplarına yansıtılması dil öğretiminin yanında kültür öğretimi açısından önemlidir. Yabancı dili öğrenenlerin, ders kitabı yazarlarının ve program geliştirenlerin kültür aktarımı hususunu da göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Ancak, bu hususta bu kültür öğelerinin dâhil edilmesine yönelik nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunda bir ölçüt sağlayacak çalışmalara da ihtiyaç vardır.

Yabancı dil ders kitaplarının geliştirilmesinde önerileri temel alınan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi incelendiğinde, yabancı dil öğretiminde deyimlerin “kapalı anlamı olan, kalıplaşmış mecazi ifadeler” olarak kazanılması gereken sözcük dağarcığı yeterliği kategorisine yerleştiği görülmektedir (bkz. TELC, 2013, s. 111-112). Sözcük dağarcığının nasıl geliştirebileceği sorusuna cevap olarak ise, çerçeve “doğal konuşma metinlerinde ve yazılı metinlerde kullanılan sözcükler ve kalıplaşmış deyimlerle doğrudan karşılaşarak; [...] sözcük yapılarının açıklanması ve kullanılmasıyla (örneğin, sözcük türetimi, bileşik kelime türetme, eşdizimlilik, öbek eylemler, deyim kullanımları vb.)” olarak öneride bulunmuştur (TELC, 2013, s. 149). Sözcük dağarcığının seçimi konusunda ise öğretim programları, ders planları öğretim materyalleri ve ders planları geliştirilmesinde, hangi sözcüklerin kullanılacağına karar verirken önemli deyimlere de yer verilmesi gerektiğine değinilmiştir (bkz. TELC, 2013, s. 150). Bu önemli deyimlerin neler olduğunun analizi ve seçiminde ders kitabı yazarları ve öğrenenler, her dil seviyesi için bir uygun olabilecek deyimleri belirlemek zorundadır ve bu seçimde herhangi bir ölçütün getirilmediği de görülmektedir. Deyimler aslında mecaz içerdikleri için ancak B1 düzeyi yani orta seviyeden itibaren dil öğretimine dâhil edilmesi uygun bulunmaktadır ancak temel seviyeden itibaren yabancı dil ders kitaplarına ve öğretim süreçlerine dâhil edilmesi ile kültür öğretimine daha erken bir süreçte başlanması da süreç için faydalı görülmektedir. Deyimlerin erken bir öğrenme sürecinde yani temel düzeyden itibaren yabancı dil derslerinde var olması, özellikle dil farkındalığı için olumlu bir etki yaratabilir çünkü “dil farkındalığı, yalnızca dilbilgisi ve sözcük bilgisi bilgisini değil, aynı zamanda dilin kültürel yönleri bağlamında kullanımına ilişkin bilgileri de içerir. Bu anlamda kültürlerarası öğrenmenin teşvik edilmesinden söz edilmektedir” (İşigüzel, 2020, s. 130).

Temel düzey, yabancı bir dil ve kültürü ile ilk tanışılan dil seviyesidir. Bu düzeyde, derslerde ve hazırlanan ders kitaplarında kullanılan deyimlerin seçiminde daha titiz bir seçim yapılması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminin temel A1 düzeyinde deyim kullanımına ilişkin Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi incelendiğinde belli kapsamlarda şu ifadelerle rastlanmaktadır:

Ortak öneri düzeylerinin tanımlanması kapsamında “kişi hakkındaki bilgilere ve bazı somut durumlara ilişkin çok kısıtlı düzeyde sözcük dağarcığına ve deyim sahiptir” (TELC, 2013, s. 34). Ortak öneri düzeylerinin içerik açısından tutarlılığı kapsamında “en temel gereksinimler ya da iyi bilinen

konular söz konusu olduğunda, sadece sınırlı, ezberlenmiş, sözcük ve duruma özgü deyimlerden oluşan dağarcıkla yetinmeyip basit ifadeler kullanabilir ve bunları yanıtlayabilirler” (TELC, 2013, s. 39). Sözlü anlatım, üretken sözlü etkinlikler kapsamında “basit ve çoğunlukla kalıplaşmış deyimler kullanarak insanları ve mekânları anlatabilir.” (TELC, 2013, s. 61). Yazılı anlatım, üretken sözlü etkinlikler kapsamında; “basit, kalıplaşmış deyim ve cümleleri yazabilir.” (TELC, 2013, s. 64). Yaratıcı yazma kapsamında ise “kendisinin ya da hayal ettiği insanların nerede yaşadıklarını, neler yaptıklarını basit deyimler ve cümleler kullanarak yazabilir.” (TELC, 2013, s. 65). Okuma anlama kapsamında “tanıdığı isimleri, sözcükleri ve basit deyimleri seçerek ve metni gerektiğinde tekrar tekrar okuyarak çok kısa ve basit metinleri yavaş yavaş okuyup anlayabilir” (TELC, 2013, s. 72). Fikir sahibi olmak için okuma kapsamında “çok olagelen günlük durumlarla ilgili alışlagelmiş isim, sözcük ve çok temel deyimleri basit iletilerde tanıyabilir” (TELC, 2013, s. 73). Anadili konuşurlarını anlama kapsamında “konuşma arkadaşları kendisine anlayış göstererek tane tane, anlaşılır şekilde ve tekrarlayarak hitap ettiğinde, basit ve somut ihtiyaçları karşılamak için günlük deyimleri anlayabilir” (TELC, 2013, s. 78). Dilsel araçlar alanı kapsamında “kişiye ait şeyler ve somut gereksinimlerle ilgili basit deyimlerden oluşan çok temel bir dağarcığa sahiptir. (TELC, 2013, s. 111). Sözcük dağarcığı alanı kapsamında “bazı somut durumlara ilişkin tek tük sözcük ve deyimlerden oluşan temel bir birikime sahiptir. (TELC, 2013, s. 113). Telaffuz ve tonlama hâkimiyeti kapsamında “kendisiyle konuşan anadili konuşurları, onun konuştuğu dil ailesine mensup olan yabancılarla konuşmaya alışıkça çok kısıtlı, ezberlenmiş sözcük ve deyimlerden oluşan bir dağarcığı telaffuz ettiğinde, biraz çaba göstererek söylediklerini anlayabilirler. (TELC, 2013, s. 119). Yazım yeterliği hâkimiyeti kapsamında “basit tabelalar ya da talimatlar, günlük kullanılan nesnelere isimleri, mağaza isimleri veya devamlı kullanılan deyimler gibi alışılmış sözcük ve kısa deyimleri bakarak yazabilir” (TELC, 2013, s. 120).

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi yukarıdaki ifadelerde A1 temel düzeye dâhil edilebilecek deyimlerin özellikleri için çok kısıtlı, sınırlı, ezberlenmiş, duruma özgü, basit, kalıplaşmış, günlük, alışılmış, temel, bazı somut durumlara ilişkin, devamlı kullanılan ve kısa deyimler olmalarının uygun olduğunu belirtmiştir. Bu ifadelerle göre, daha az mecaz içeren yani gerçek anlamlı deyimlere eğilim göstermek daha akla yatkındır. Mecazlı deyimler kullanılacaksa da ezberlenmesi kolay olan, bir durum içerisinde günlük hayatı yansıtan, en alışılmış ve kalıplaşmış olan deyimlerin seçilmesi beklenmektedir.

Alanyazına bakıldığında, farklı dil düzeyindeki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için geliştirilmiş ders kitaplarının incelendiği ve ders kitaplarına dâhil edilmiş deyimlerin analizlerinin yapıldığı görülmektedir (Hayran ve Yazıcı, 2020; Akgün, 2020; Bayraktar, 2015; Arslan ve Durukan, 2014; Barcın, 2018; Kaçmaz ve Demirtaş, 2021). Öğrenenlerin ana dili ile hedef dile ait atasözü ve deyimlerin benzerliklerinden yola çıkarak karşılaştırmalı çalışmalar da mevcuttur (Mutlu, 2016; Amin, 2020; Ioannidi, 2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim öğretimi için öğretim uygulamaları öneren çalışmalara bakıldığında deyim öğretimi için ek çalışma kâğıtları hazırlanması (Gün, Tanrıkkulu ve Türk, 2019), hikâyeler ile deyim öğretimi (Kılıç ve Aytan, 2019; Yılmaz Atagül, 2016), yaratıcı drama ile deyim öğretimi (Kır Cullen, 2021) ve karikatürle deyim öğretimi (Melanlıoğlu vd., 2012) gibi çalışmalara da rastlanmıştır. Alanyazında özellikle son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı açısından deyimlerin kullanılmasına ve öğretim sürecine dâhil edilmesi gerekliliğine yönelik çalışmalar ve önerileri mevcuttur. Her yabancı dil seviyesi için (A1, A2, B1, B2, C1, C2) hangi deyimlerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilere kazandırılması gerektiği ve ders kitaplarında yer almaları hususu üzerinde durulmalıdır. Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel A1 düzeyi kapsamında kullanılan deyimleri değerlendirmektir. Bu amaçla, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi temel alınarak hazırlanmış olan A1 düzeyi bir yabancı dil olarak Türkçe ders kitabı seçilmiş ve bu kapsamda kullanılan deyimler ünite ve konu alanlarına göre değerlendirilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada genel tarama modeli benimsenmiştir. Karasar’a (2012, s. 79) göre bu model çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Bu kapsamda, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel A1 düzeyi için hazırlanmış olan “Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1” ders kitabı örneklem olarak incelenmiştir. Bu incelemede kitabın her ünitesi ayrı ayrı

ele alınarak, kullanılan deyimler belirlenmiş ve tablolar halinde sunulmuştur. Belirlenmiş olan deyimler, ders kitabının konu alanı kapsamına uygunlukları ve kullanım sıklıkları açısından değerlendirilmiştir. Ayrıca her konu alanı için temel A1 düzeyi kapsamına uygun deyim önerileri de sunulmuştur.

Bulgular

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi kapsamına göre ünitelendirilmiş olan “Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1” ders kitabı konu alanlarına ve ünitelerine göre incelenmiş, belirlenen deyimler her ünite için tablo haline getirilmiştir. Belirlenen deyimlerin açıklamaları için Türk Dil Kurumu’nun çevrimiçi Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü kullanılmıştır (<https://sozluk.gov.tr/>).

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 - Ünite 1: “Tanışma”

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin ilk kez Türkçe ile karşılaştıkları bu ünite, “tanışma” konu alanı kapsamında kurgulanmış bir yapıdadır. Merhaba, nerelisiniz? ve selamlaşma bölümlerine ayrılmış olan ünite, beceri kapsamında tanışma, selamlaşma, vedalaşma, kendini tanıtmaya ve form doldurma olduğu görülmektedir. Deyim kullanımını incelendiğinde, tanışma bağlamında 7 adet deyim tespit edilmiştir (bkz. Tablo 1):

Tablo 1: Ünite 1. “Tanışma” Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

Hoşça kal (kalın): Ayrılan kimsenin kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü.
Hoş geldiniz: Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.
Eline (elinize veya ellerinize) sağlık: El emeği ile güzel bir şey yapana söylenen iyi dilek sözü.
Hoş bulduk: 'Hoş geldiniz' sözüne verilen karşılık.
Afiyet (afiyet şeker) olsun: 'Yarasın, ağız tadıyla yensin' anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.
Özür dilemek: Bir işten bağışlanmasını istemek, yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.
Buyur etmek (Buyurun): Buyurun diyerek konuştuğu saygı ile içeri almak, sofraya çağırarak.

Tablo 1’e göre ünite 1’in “tanışma” konu alanı kapsamındaki deyimlere bakıldığında, tanışma ve vedalaşma bağlamını yerine getirdiği görülmektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinin A1 temel düzeyinde kullanılacak deyimler için önerilen ezberlenebilecek, basit, günlük, kısa vb. gibi özellikler göstermektedirler. Bu konu alanı kapsamında, başka hangi deyimlerin dâhil edilebileceğine bakıldığında, örneğin; ad koymak, selam söylemek, selam vermek, selam yollamak, merhaba etmek, merhabası olmak vb. deyimler gibi konu kapsamına alınması yönünde öneriler de bulunabilir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 Ünite 2: “Ailemiz”

Ünite 2 “Ailemiz” konu alanı bağlamında tasarlanmıştır. Ailem ve ben, evim ve adresim olarak üç bölüme ayrılmıştır. Beceriler açısından da kişisel bilgileri anlatma, aileyi tanıtmaya, sosyal ve fiziki çevre ile ilgili temel kavramlar ve renkleri kullanabilme olarak dağılmaktadır. Ünitinin deyim kullanımını incelendiğinde, diğer ünitelere göre oldukça az deyim içerdiği tespit edilmiştir. Tablo 2’de bu ünite kullanılmış olan deyimler görülmektedir.

Tablo 2: Ünite 2. “Ailemiz” Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

Yardım etmek: Yardımda bulunmak.
Pas atmak (vermek): Bazı top oyunlarında bir oyuncu takım arkadaşına top geçirmek.
Takım tutmak: Spor takımlarından birini desteklemek.

Tablo 2’de “Ailemiz” konu alanına sahip 2. ünite sınırlı bir deyim kullanımı belirlenmiştir (3 adet). Bu üniteye aile bağlamında gözü gibi sevmek, canı gibi sevmek, yardımına koşmak, evli olmak kapsamında yuva kurmak deyimleri önerilebilir. Bu ünite ayrıca renkler de öğretilmektedir. Bu bağlamda da “(bir şeye) renk gelmek, kırmızı kart görmek (futbol)” deyimleri dâhil edilebilecek iken, ev konusunda öğretilen odalar kapsamında örneğin misafir odası öğretilirken “misafir kalmak” deyimini dâhil edilebilir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 Ünite 3: “Günlük Hayat”

Tablo 3 incelendiğinde, “Günlük Hayat” konu alanına sahip olan bu ünite, saat kaçta? ne kadar?

kaç lira? nerede? ne zaman? bölümlerine ayrılmaktadır. Beceriler kapsamına göre ise, ulaşım ile ilgili temel kavramları anlama, saat ve zaman dilimlerini kullanma, alışverişle ilgili temel kavramları anlama bölümlerine ayrılmaktadır. Bu ünite de oldukça yoğun bir deyim kullanımı belirlenmiştir (14 adet). Bu ünitenin deyimleri Tablo 3'te sıralanmıştır:

Tablo 3: Ünite 3. “Günlük Hayat” Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

Hoş geldiniz: Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.
Hoş bulduk: 'Hoş geldiniz' sözüne verilen karşılık.
İş yapmak: Çalışmak.
(Beş) Parasız kalmak: Harcayacak parası olmamak.
Üstü kalsın: Hesaptan artakalan az miktardaki paranın alınmaması, bahşiş olarak bırakılması sırasında söylenen bir söz.
Bereket versin: Para alan kimsenin söylediği iyi dilek sözü; bir kimsenin bir durumdan hoşnutluğunu anlatan söz.
Buyrun (buyur etmek): Buyurun diyerek konuğu saygı ile içeri almak.
Sağ ol: Hoşa giden bir davranış için 'çok yaşa, teşekkür ederim' anlamlarında söylenen bir söz.
Gözün aydın: Sevinçli bir olay dolayısıyla kullanılan bir kutlama sözü.
Hoşça kal (kalın): Ayrılan kimsenin kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü.
Ziyafet (çekmek) vermek: Konukları yemekli ağırlamak.
Sınava girmek: Bir kimse, bir konu üzerindeki bilgisinin ölçülmesini sağlamak için yapılan yoklamada hazır bulunmak.
Gözün aydın: Sevinçli bir olay dolayısıyla kullanılan bir kutlama sözü.

“Günlük Hayat” konu alanı, deyimlerin derse dâhil edilmesi açısından oldukça uygun görülmektedir. Bu konu alanı için kullanılacak deyimlerin belirlenmesi ile kitap yazarlarına ve öğretmenlere fazlaca kültür öğretimi ortamı yaratılabilir. Günler, mevsimler, aylar, para ve taşıt temalarını öğrenilmesi oldukça önemlidir. Beş para etmez, beş para almamak, kaç para eder? para yatırmak, para bozdurmak, alışverişe çıkmak vb. deyimleri para bağlamında düşünülebilir. Kilo konu bağlamında, kilo almak ve kilo vermek deyimleri kullanılabilir. Gün batmak, gün doğmak, gün geçirmek (öldürmek), gün saymak deyimleri de bu ünite için değerlendirilebilir. Tatil yapmak, tura çıkmak, yolcu etmek, gözaydına gelmek, gözaydına gitmek, gözaydın etmek deyimleri de bu ünite kapsamına girebilir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 Ünite 4: “Çevremiz”

“Çevremiz” konu alanı kapsamında kurgulanmış olan bu ünite; bizim sokağımız, ne? nerede? bir haftalık planımız bölümlerine ayrılmıştır. Beceri kapsamında ise temel soru kalıplarını kullanma, adres sorma ve tarif etme, istek ve rica talepleri olduğu görülmektedir. Deyim kullanımı incelendiğinde, çevremiz bağlamında da yoğun bir deyim kullanımı mevcuttur (13 adet). Tablo 4'te bu deyimler görülmektedir.

Tablo 4: Ünite 4. “Çevremiz” Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

Yürüyüş yapmak: Spor amacıyla yürümek.
Buyrun (buyur etmek): Buyurun diyerek konuğu saygı ile içeri almak.
Özür dilemek: Bir işten bağışlanmasını istemek, yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.
Rahatsız etmek (rahatsızlık vermek): Rahatını bozmak, rahatını, keyfini kaçırmak.
Hoş geldiniz: Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.
Hoş bulduk: 'Hoş geldiniz' sözüne verilen karşılık.
Not etmek: Not olarak yazmak, kaydetmek
Karar vermek: Bir sorunu karara bağlamak, kararlaştırmak
Dünyaya gelmek: İnsan, doğmak.
Boş durmak: İşsiz kalmak, çalışmamak.
Sipariş vermek: Bir şeyin yapılmasını, getirilmesini veya gönderilmesini birine ısmarlamak.
Şaka yapmak: Şaka niteliğinde bir şey yapmak veya söylemek.

Alışverişe çıkmak: Alım-satım işi için çarşıya gitmek.

Tablo 4'e göre "Çevremiz" ünitesi oldukça kapsamlı bir konu alanına sahiptir ve deyimlerle birçok bağlam oluşturulabilir. Bu üniteye eklenebilecek deyimler örneğin; plan kurmak, yürüyüşe çıkmak, yardıma koşmak, yardım görmek, peşinden yürümek, yol yürümek, (bir şeyde) karar bulmak, karar almak, karar kılmak vb. olabilir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 Ünite 5: "Meslekler"

Bu ünite "Meslekler" konu alanı olarak kurgulanmış ve meslekleri tanıyalım, ne olmak istiyorsun?, hobilerim olarak üç bölüme ayrılmıştır. Beceriler açısından da meslekleri tanıma, hobileri söyleme, organ adlarını tanıma" olarak dağılmaktadır. Tablo 5'te bu ünite kullanılmış olan 9 adet deyim görülmektedir.

Tablo 5: Ünite 5. "Meslekler" Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

---

Canı istemek: Heves duymak.

Ziyaret etmek: Birini görmeye gitmek, bir yeri görmeye gitmek.

Buyrun (buyur etmek): Buyurun diyerek konuştuğu saygı ile içeri almak.

Hoş geldiniz: Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.

Geçmiş olsun: Hastalananlara, kaza geçirenlere, beklenmedik büyük bir olumsuz durumdan kurtulanlara veya hapishaneye girenlere söylenen iyi dilek sözü.

Eline (elinize veya ellerinize) sağlık: El emeği ile güzel bir şey yapana söylenen iyi dilek sözü.

Bereket versin: Para alan kimsenin söylediği iyi dilek sözü, bir kimsenin bir durumdan hoşnutluğunu anlatan söz.

Yürüyüş yapmak: Spor amacıyla yürümek.

Fotoğraf çekmek: Fotoğraf makinesiyle görüntü tespit etmek.

"Meslekler" konu alanına bakıldığında, sağlık, organ adları, meslekler, hobiler, hastalık gibi geniş bir kapsama sahiptir. Bu üniteye deyimler; (bir şeyi) meslek edinmek, hayata atılmak, hayatını kazanmak, havalara uçmak, kendi kanatlarıyla uçmak, sevinçten uçmak, sevinç yaşları (gözyaşları) dökmek, üzüntü vermek vb. dâhil edilebilir. Meslekler kapsamında doktora görünmek, doktor doktor gezmek (dolaşmak), ameliyat geçirmek, ameliyata girmek, fotoğrafını almak vb. önerilebilir. Organlar bağlamında ise baş tacı etmek, baş üstünde tutmak, ayağına gelmek, ağız (ağzını) açmak vb. deyimler dâhil edilebilir ancak mecaz yoğunluğu konusunda değerlendirmekte fayda vardır.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 Ünite 6: "Ulaşım"

"Ulaşım" konu alanına sahip olan bu ünite, yolculuk nereye?, trafikte, bugün hava nasıl? bölümlerine ayrılmaktadır. Beceriler kapsamına göre ise Seyahatle ilgili kavramları kullanma, Ulaşım Araçlarını Tanıma, Sıralama ile ilgili Kavramlar ve Mevsimler bölümlerine ayrılmaktadır. Bu ünite saptanan 8 adet deyim Tablo 6'da sıralanmıştır:

Tablo 6: Ünite 6. "Ulaşım" Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

Hoş geldiniz: Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.

Ortaya çıkmak: Yokken var olmak, meydana çıkmak, türemek, biri kendini göstermek.

Hoşça kal (kalın): Ayrılan kimsenin kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü.

İşaret vermek: Bir araç kullanarak bir şeyi belli etmek.

Güneş açmak: Güneş bulutlardan sıyrılıp görünmek.

Yola çıkmak: Araca binmek üzere yol üstünde durmak, bir yere varmak için bulunduğu yerden ayrılarak yolculuğa başlamak, harekete geçmek.

Hava açmak (açılmak): Bulutlar dağılmak.

Geç kalmak: Vaktinden sonra davranmak, gecikmek.

Bu ünite, yolculuk, tatil, ulaşım, hava durumu bağlamları görülmektedir. Yolcu etmek, treni kaçırmak, yağmur yemek, (bir yer) güneş almak (görmek), güneş çarpmak, rüzgâr almak, fırtına çıkmak vb. deyimler hava durumu ve yolculuk bağlamı için değerlendirilebilir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 Ünite 7: “İletişim”

Bu ünite de “İletişim” konu alanı olarak kurgulanmış ve Telefon, Bilgisayar ve İnternet, Yüz Yüze olarak üç bölüme ayrılmıştır. Beceriler açısından da, Telefonla Konuşma, Bilgisayar ve İnternet Terimlerini Kullanma, İletişimle İlgili Kavramları Kullanma olarak dağılmaktadır. Bu ünite de yoğun bir deyim kullanımı tespit edilmiştir (14 adet). Tablo 7’de bu ünite de kullanılmış olan deyimler görülmektedir.

Tablo 7: Ünite 7. “İletişim” Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

İcat etmek: İlk kez yeni bir şey yaratmak, bir şeyi gerçekmiş gibi göstermek.
Karşılık vermek: Küçük büyüğüne karşı gelmek, cevap vermek, yanıt vermek.
Telefon etmek (açmak): Birini telefonla aramak ve bir şey söylemek.
Buyrun (buyur etmek): Buyurun diyerek konuğu saygı ile içeri almak.
Gözden geçirmek: Okumak, niteliğini anlamak için bir şeyin her yanına bakmak, incelemek, muayene etmek.
Özür dilemek: Bir işten bağışlanmasını istemek, yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını istemek.
İletişim kurmak: Bilgi, haber vb. alışverişi yapmak.
Hoş geldiniz: Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.
Davet etmek: Çağırarak, birinin bir şeye uymasını istemek.
Ziyaret etmek: Birini görmeye gitmek, bir yeri görmeye gitmek.
İddiaya girmek (tutuşmak): Karşıt iddialarda bahse girişmek.
Meraktan ölmek: Çok kaygılanmak.
Haber götürmek (göndermek): Herhangi bir araçla bildirmek.
Hat çekmek: Telefon, telgraf tellerini döşemek veya direklerle germek.

“İletişim” ünitesinde günümüz teknolojisi ile ilintili olarak internet, e-posta, telefon, bilgisayar, davetiye konu kapsamı görülmektedir. Bu üniteye önerilebilecek deyimler; haber almak, haber geçmek, haber vermek, haberin olsun!, haberli olmak, davet etmek, postaya atmak (vermek), taksite bağlamak vb. olabilir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1 Ünite 8: “Tatil”

“Tatil” konu alanı kapsamında kurgulanmış olan bu ünite, Hafta Sonu, Yaz Tatili ve Bayram bölümlerine ayrılmıştır. Beceri kapsamında ise Geleceğe Yönelik Plan Yapma, Tatilde İlgili Temel Kavramlar ve Özel Günlerde Kutlama Yapma olduğu görülmektedir. Deyim kullanımı incelendiğinde, en fazla bu ünite de deyim kullanımı tespit edilmiştir (13 adet). Tablo 8’de bu deyimler görülmektedir.

Tablo 8: Ünite 8. Tatil Konu Alanı Kapsamındaki Deyimler

Yardım etmek: Yardımda bulunmak.
Kusura bakmamak (kalmamak): Hoş görmek.
Mola vermek: Uzun süren yolculuğa, yürüyüşe veya çalışmaya, dinlenmek amacıyla bir süre ara vermek, oturup dinlenmek.
Halay çekmek (tepmek): Halay oyunu oynamak.
Yola çıkmak: Araca binmek üzere yol üstünde durmak, bir yere varmak için bulunduğu yerden ayrılarak yolculuğa başlamak, harekete geçmek.
Selam söylemek: Selamını birine götürmesini söylemek, birinin gönderdiği selamı başkasına iletme.
Hoşça kal (kalın): Ayrılan kimsenin kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü.
Buyrun (buyur etmek): Buyurun diyerek konuğu saygı ile içeri almak.
(Bir şeyin) keyfini çıkarmak: Bir şeyden iyice tat almak.
Katkı sağlamak: Bir şeyin oluşmasına, gelişmesine veya gerçekleşmesine emek, bilgi, para vb. ile yardım etmek.
Ziyaret etmek: Birini görmeye gitmek, bir yeri görmeye gitmek.
Hoş geldiniz: Gelen kişiye söylenen selamlama sözü.
Kendine gelmek: Ayılmak, akli başına gelmek.

Bu ünite de hafta sonu, bayram, gezi, davet, tebrik bağlamları göze çarpmaktadır. Bu kapsama göre bu üniteye dâhil edilebilecek deyimler; bayram etmek (yapmak), bayram havası esmek, gezip tozmak, geziye çıkmak, (bir yeri) adım adım gezmek, taksite bağlamak vb. olabilir.

Örnek olan ders kitabının (Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1) sekiz ünitesinin konu alanlarında en sık tercih edilen deyimler Tablo 9’da sıralanmıştır.

Tablo 9: En Sık Kullanılan Deyimler (Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1)

Deyimler	Sıklık	Bulunduğu Üniteler
Hoş geldiniz	7	Ünite: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Buyrun (Buyur etmek)	6	Ünite: 1, 3, 4, 5, 7, 8
Hoşça kal (kalın)	4	Ünite: 1, 3, 6, 8
Hoş bulduk	3	Ünite: 1, 3, 4
Özür dilemek	3	Ünite: 1, 4, 7
Yardım etmek	3	Ünite: 2, 4, 8
Güneş açmak	2	Ünite: 3, 6

Tablo 9’daki tercih edilmiş deyimlere bakıldığında, farklı bağlamlarda olan ünitelerde de pekiştirme amaçlı aynı deyimlerin tekrardan dâhil edildiği görülmektedir. Deyim çeşitliliği açısından her ünite kapsamı için farklı deyimlere de yer verecek bağlamlar oluşturmak daha fazla deyim öğretimi için faydalı olabilir. Ayrıca gerçek anlamlı deyimlerin (mecazsız) yanı sıra sınırlı sayıda da mecazlı deyimlerin de ders kitabına dâhil edildiği görülmektedir. Mecazlı deyimlerin temel A1 düzeyi yabancı dil derslerine dâhil edilmesi konusunda oldukça titiz bir seçim yapılması ve ünite kapsamında bilinçli ve kolay öğrenmeyi sağlayacak bağlamlarda verilmeleri önem arz etmektedir.

Ders kitabına sadece bir kez dâhil edilmiş deyimlere bakıldığında pas atmak, takım tutmak (Ünite 2), parasız kalmak, üstü kalsın, sağ ol, gözün aydın, ziyafet vermek, sınava girmek, gözün aydın (Ünite 3), rahatsız etmek, not etmek, karar vermek, dünyaya gelmek, boş durmak, şaka yapmak, alışverişe çıkmak (ünite 4), canı istemek, geçmiş olsun, fotoğraf çekmek (ünite 5), ortaya çıkmak, işaret vermek, hava açmak, geç kalmak (ünite 6), icat etmek, karşılık vermek, telefon etmek, gözden geçirmek, iletişim kurmak, davet etmek, iddiaya girmek, meraktan ölmek, haber götürmek, hat çekmek (ünite 7), mola vermek, halay çekmek, selam söylemek, keyfini çıkarmak, katkı sağlamak, kendine gelmek (ünite 8) deyimlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Yine bu deyimlerde de hem mecazlı hem de gerçek anlamlı deyimler mevcuttur.

Sonuç

Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel A1 seviyesi için hazırlanmış olan “Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı A1” deyimler açısından incelemiştir. Toplam 8 ünite de en sık kullanılan deyimlerin “hoş geldiniz, buyrun (buyur etmek), hoşça kal (kalın), hoş bulduk, özür dilemek, yardım etmek ve güneş açmak” olduğu tespit edilmiştir. En az deyim kullanımına 3 deyim ile ünite 2 “Ailemiz” konu alanında rastlanmıştır. Diğer ünitelere bakıldığında ise ünite 1 “Tanışma” konu alanında 7 deyim, ünite 6 “Ulaşım” konu alanında 8 deyim, ünite 5 “Meslekler” konu alanında 9 deyim saptanmıştır. En fazla deyim kullanımı ise ünite 8 “Tatil” konu alanı için 13 deyim, ünite 3 “Günlük Hayat” konu alanı için 14 deyim, ünite 4 “Çevremiz” konu alanı için 13 deyim ve ünite 7 “İletişim” konu alanı için de 14 deyim olarak tespit edilmiştir. Deyimlerin sayısal dağılımına bakıldığında dengeli bir deyim kullanımının olmadığı da görülmektedir.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinin önerdiği gibi bu deyimlerin çok kısıtlı, sınırlı, ezberlenmiş, duruma özgü, basit, kalıplaşmış, günlük, alışılmış, temel, bazı somut durumlara ilişkin, devamlı kullanılan ve kısa deyimler olduğu görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel A1 düzeyinde daha az mecaz içeren yani gerçek anlamlı deyimlerin tercih edilmesi ile erken bir öğretim düzeyinde kültür öğretimi de başlayabilmektedir. Öğrenenlerin A1 temel düzeyinde deyimlerle karşılaşılması, yabancı dile olumlu ve motivasyon sağlamış bir şekilde başlamalarını olanak tanımış olacaktır. Yine de mecazlı deyimler kullanılacaksa da ezberlenmesi kolay olan, bir durum içerisinde günlük hayatı yansıtan en alışılmış ve kalıplaşmış olan deyimlerin seçilmesi gerekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel A1 düzeyi için kullanılan ders kitaplarının konu alanlarına baktığımızda, ünitelere göre dâhil edilen deyimlerin bu konu alanlarına uygunlukları açısından da gözden geçirilmesi ve deyim çeşitliliği içinde geliştirme çalışmaları yapılması öğretim süreçlerinin niteliğini geliştirmede faydalı olabilir çünkü belirlenen deyimler konu alanları açısından değerlendirildiğinde, bazı deyimlerin sıklıklarının fazla olmasının hedefli bir deyim ve kültür öğretimi amacı olup olmadığı sorusunu akla getirmektedir. Yabancı dil öğretim süreçlerine, deyim ve atasözü gibi hedef dilin kültürünü yansıtan kalıplaşmış ifadeler dâhil edilirken, bu seçimde hem konu alanları dikkate alınmalı hem de deyim çeşitliliği konusunda belirleme çalışmaları da eş zamanlı tamamlanmalıdır. Bu amaç için Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi özellikle temel yabancı dil seviyesi için bir ölçüt getirmemiştir ve sadece önemli deyimlerin dâhil edilmesi olarak bir açıklama yapmıştır. Çünkü her kültürün yani bu bağlamda her yabancı dilin kendi çalışma alanında hangi deyimlerin, hangi konu alanında öne çıkması gerektiğini belirlemesi gerekmektedir ve bu söz konusu yabancı dile özgü bir çalışmadır.

Ders kitapları yazarlarının ve öğretmenlerin, özellikle temel yabancı dil seviyesi için başvuracakları ünite temelli bir ölçüt ile ortaya konulmuş ve kullanımı gerekçelendirilmiş bir deyim seçimine ihtiyaçları vardır. Bu ölçütü özellikle temel yabancı dil seviyesi için geliştirirken, öğrenenlerde kaygı yaratacak ve mecaz içeren deyimlerden kaçınma hususu da göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca ders kitaplarının içeriğinde kültür öğeleri var olması amacı ile ünite konu bağlamından kopmuş, anlamlı ve bilinçli öğrenme hedefine ulaşamayacak ve kültürü anlamaları hedefinde uzak deyim seçimleri de öğrenme başarısı açısından değerlendirilmelidir. Bu deyimlerin, ders kitabının ünitelerine konumlandırılmasında titiz davranılmalıdır. Alan yazında deyimlerin yabancı dil öğrenme süreçlerine hangi etkinlikler ile dâhil edileceği hususunda öneriler görülmektedir. Bu kapsamda deyim öğretimi için ek çalışma kâğıtları hazırlanması, hikâyeler ile deyim öğretimi, yaratıcı drama ile deyim öğretimi ve karikatürle deyim öğretimi gibi çalışmaların önerileri dikkate alınarak ders kitapları tasarlanmalıdır (Gün, Tanrıkulu ve Türk, 2019; Kılıç ve Aytan, 2019; Yılmaz Atagül, 2016; Kır Cullen, 2021 ve Melanlıoğlu vd., 2012). Temel yabancı dil seviyesi için deyim seçimine bir ölçüt ve ders içi uygulama yolları tespitinden sonra aynı basamaklar B1,B2, C1, C2 dil seviyeleri için de düşünülmelidir. Bu çalışma, özellikle kültür kazandırmada erken bir süreç olan temel seviyeye yoğunlaşmıştır. Bu bakımdan temel seviyede hedef dilin kültür öğelerine hâkim olmaya başlayan öğrenenlere, soyut bir dil ürünü olan deyimlerin uygun öğretim teknikleriyle ve bağlam ile somutlaştırarak öğretilmesi önemlidir. Temel dil seviyesinde başlayan deyim öğrenimi ile öğrenenlerin sonraki dil seviyelerinde kültür öğrenme hususunda daha rahat ve motivasyonları yüksek şekilde öğrenme süreçlerine devam edecekleri ön görülebilir.

Kaynakça

- Amin, W. (2020). *Yabancı dil öğretimi bağlamında Türkçe ve Arapça organ adları içeren deyimlerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barcın, S. (2018). Türk soylulara Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak atasözleri ve deyimlerin kullanımı: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Altın Köprü Türkçe Öğretimi ders kitabı (B1 seviyesi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(2), 1-16.
- Gün, M., Tanrıkulu, L. ve Türk, A. (2021). Yabancılarla Türkçe öğretimi alanında ek çalışma kâğıtları ile deyim öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 49-64.
- Ioannidi, C. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türkçe-Yunanca insan vücudu ile ilgili deyim ve atasözlerinde dilsel ve kültürel benzerlikler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- İşigüzel, B. (2020). Redewendungen im Tertiärsprachenunterricht: Deutsch als Fremdsprache nach Englisch (DaFnE). *Dialog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, Sonderausgabe: 85 Jahre Germanistik in der Türkei, 125-142.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıç, H. ve Aytan, T. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Deyimlere Yönelik Bir Uygulama Önerisi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 2(2), 216-226.

- Kır Cullen, E. (2021). Yaratıcı drama yöntemi ile deyimlerin öğretilmesi; yabancı dil olarak Türkçe dersleri için model sunumu. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4, 81-90.
- Melanlıoğlu, D., Karakuş Tayşi, E. ve Özdemir, B. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karikatür kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 241-256.
- Mutlu, K. (2016). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Benzer Atasözü ve Deyimlerin Önemi ve Polonyalılara Türkçe Öğretiminde Bunların Kullanımı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 64(2), 245-268.
- Sarıtaş, S. (2012). Türk Kültüründe Yüzle İlgili Deyim ve Atasözleri Üzerine Bir Çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 175-181.
- Sinan, A. T. (2008). Deyim kavramı üzerine notlar-I. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 91-98.
- Yılmaz Atagül, Y. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe atasözü ve deyim öğretiminde film ve hikâye tekniklerinin etkililik düzeyleri açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- TDK (Türk Dil Kurumu) *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Erişim Tarihi: 26.10.2022 <https://sozluk.gov.tr/>
- TELC (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme*. Almanya: Telc GmbH.
- Yunus Emre Enstitüsü (YEE) (2015). *Yedi İklim Türkçe (A1)*. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık.

STRUCTURED ABSTRACT

Evaluation of Idioms within the Scope of Basic A1 Level in Teaching Turkish as a Foreign Language

Introduction

In order to learn the culture of a foreign language and to draw intercultural conclusions, learners should have knowledge of dimensions such as the life of the respective society, its life perspectives, its habits, and its traditions. However, the acquisition of cultural dimensions is only possible with correct and effective encounters in the classroom. These encounters should be ensured, for example, by including idioms and proverbs from the culture of the target language in foreign language lessons. For this reason, it is important in both cultural and language teaching to reflect fixed patterns such as idioms, quotations, and proverbs that carry the culture of the target language in the content of foreign language courses and textbooks. Foreign language teachers, textbook authors, and program developers should also deal with the topic of cultural transfer. However, studies that provide a criterion for how these cultural elements can be included in this regard are needed.

Method

The Common European Framework of Reference for Languages suggests that idioms at the basic level should be very limited, easily memorized, situation-specific, and simple, used daily, related to some concrete situations, used constantly, and short. The aim of this study was to evaluate the idioms used in Turkish as a foreign language at the basic A1 level. For this purpose, the "Yedi İklim Turkish Textbook A1," which was prepared based on the Common European Framework of Reference for Languages, was selected as a sample, and the existing idioms were determined using the general scanning model. The identified idioms were evaluated in terms of their suitability for the topic of the textbook and their frequency of use. In addition, idiom suggestions are presented for each subject area that is suitable for the scope of the basic level A1.

Results and Discussion

The textbook “Yedi İklim Turkish Textbook A1” was examined in the context of idioms in this study. The idioms that are used in the eight units of the textbook were identified and evaluated according to the thematic areas of "Introduction, Family, Everyday Life, Environment, Jobs, Transport, Communication, and Holiday." In addition, suitable idioms for the basic A1 level are presented for each topic area. The study took a topic-based approach by including idioms for the A1 level of Turkish as a foreign language. It is suggested that the selection of idioms be diversified by focusing more on literal idioms, depending on the scope of each unit. In particular, textbook authors and teachers need a selection of idioms presented with a unit-related criterion to which they can refer for the basic level of a foreign language.

